

> Retouradres Postbus 20101 2500 EC Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal
Ondernemen en Innovatie**
Directie Ondernemen

Bezuidenhoutseweg 20
Postbus 20101
2500 EC Den Haag
T 070 379 8911 (algemeen)
www.ez.nl

Behandeld door
dhr. drs. J.Y. Kraaijeveld /
drs.ing. J. Dexel

T 070 379 6632
F 070 379 6508
j.y.kraaijeveld@minez.nl

Datum

Betreft Voorwaarden en inzet Seed Capital voor startersfondsen gericht op de
creatieve industrie

Ons kenmerk
OI/I / 9194566

Bijlage(n)
2

Tijdens het Algemeen Overleg over de Creatieve industrie van 1 oktober jl. hebben wij uw Kamer toegezegd u nader te informeren over de mogelijkheden van de inzet van het instrument Seed Capital (seed-faciliteit) voor de creatieve industrie. Tevens gaan wij op uw verzoek hierbij in op de vergelijking met het CultuurInvest in België. Deze brief ontvangt u mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de staatssecretaris van Economische Zaken.

Seed-faciliteit

De seed-faciliteit is onderdeel van de regeling 'Starten, groeien en overdragen van ondernemingen' en verbetert het economische klimaat voor technostarters in Nederland. Technostarters vervullen een cruciale rol in het omzetten van onderzoek in nieuwe producten of diensten. Technostarters dragen in toenemende mate bij aan de productiviteitsgroei en zij hebben meer groeipotentie dan andere reguliere starters.

Equity gap

Het ontbreken van voldoende risicokapitaal in de vroege levensfase, de zogenaamde equity gap, vormt een belemmering voor technostarters om hun onderneming op te bouwen. Banken investeren niet snel in technostarters omdat de risico's te groot zijn en de opbrengsten op de korte termijn te laag zijn. De seed-faciliteit is een financieringsinstrument om de onderkant van de Nederlandse risicokapitaalmarkt te stimuleren, zodanig dat participatiemaatschappijen ook investeren in technostarters. Om deze investeringen te bevorderen wordt de risico-rendementsverhouding voor de private kapitaalverschaffers in deze fondsen verbeterd. Zij profiteren van een verhoging van het rendement in combinatie met een verlaging van het risico.

Openstelling seed-faciliteit voor de creatieve industrie

De creatieve industrie, met name creatieve starters, heeft net als technostarters moeite om financiering te krijgen voor het starten en de doorgroei van hun ondernemingen. In deze sector is sprake van een vergelijkbare equity gap. Met de systematiek van de seed-faciliteit is het mogelijk met nieuw te vormen investeringsfondsen meer risicokapitaal beschikbaar te stellen aan de creatieve industrie.

Door de creatieve industrie toe te voegen aan de doelgroep van de nieuw te vormen seedfondsen kan in de komende tender van januari 2010, bij voldoende animo onder private investeerders, de equity gap in de creatieve industrie worden aangepakt.

De overheidsbijdrage per fonds bedraagt maximaal € 4 mln. Via de hefboomwerking van de seed-faciliteit komt meer dan € 8 mln per fonds aan risicokapitaal beschikbaar. Dit betekent vervolgens dat de hiermee gefinancierde ondernemingen ook beter in staat zullen zijn om extra vreemd vermogen aan te trekken. In de tender gaan alle ingediende fondsvoorstellen de onderlinge concurrentie aan onder dezelfde voorwaarden.

Bekendstelling

Ons bekende fondsen en andere stakeholders van de creatieve industrie zullen in aanloop naar de tender proactief worden geïnformeerd over de nieuwe mogelijkheden die de seed-faciliteit biedt.

Overeenkomst met CultuurInvest

De Belgische aanpak met CultuurInvest heeft grote overeenkomsten met de systematiek van de seed-faciliteit. CultuurInvest maakt ook gebruik van professionele private investeringsmaatschappijen om de risicokapitaalmarkt voor specifieke sectoren te verbeteren. Het investeringsfonds CultuurInvest wordt uitgevoerd door de participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV). Deze aanpak kenmerkt zich, conform de seed-faciliteit, als bedrijfsmatig. De investeringen vereisen bij succes een terugbetaling en een voldoende hoog financieel rendement.

In de bijlagen treft u een uitgebreide beschrijving van de seed-faciliteit en CultuurInvest.

Zoals toegezegd zal uw Kamer voor het kerstreces separaat worden geïnformeerd over de uitkomsten van het overleg van het kabinet met de sector over de digitalisering van de Nederlandse film.

(w.g.) Maria J.A. van der Hoeven
Minister van Economische Zaken

Bijlage 1: Beschrijving Seed Capital

Doel

Het doel van de Seed-faciliteit is:

- De onderkant van de Nederlandse risicokapitaalmarkt zodanig stimuleren en mobiliseren, dat technostarters in hun kapitaalbehoefte kunnen worden voorzien.
- De Seed-faciliteit verbetert de risico-rendementsverhouding voor investeerders en vergroot de financieringsmogelijkheden voor technostarters.

Doelgroep

Closed-end venture capital fondsen kunnen gebruikmaken van de Seed-faciliteit.

Dit zijn participatiefondsen die investeren in risicovolle ondernemingen van technostarters. Zij kunnen een lening aanvragen bij TechnoPartner.

Als TechnoPartner een fonds honoreert, sluit het een geldleningovereenkomst met het fonds af. Nadat bekend is welke aanvragen van de tender zijn gehonoreerd, publiceert TechnoPartner de namen en profielen van de betreffende fondsen.

Technostarters kunnen vanaf dat moment een beroep doen op deze fondsen.

Voorwaarden

Het fonds richt zich uitsluitend op het wegnemen van de 'equity gap' bij de technostarter, een tekort aan eigen vermogen c.q. problemen met het aantrekken daarvan. In de eerste zes jaar van het fonds moeten de investeringen plaatsvinden. Uiterlijk 12 jaar na de start moet het fonds geliquideerd worden. Fondsen moeten de vorm van een NV, BV, vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap hebben. De Seed Capital Technostarters sluit hiermee aan bij de praktijk waarin participatiefondsen meestal één van deze rechtsvormen hebben. Ook een fonds dat is opgericht naar het recht van een andere lidstaat van de Europese Unie en met een vergelijkbare rechtsvorm kan een aanvraag indienen. De voorwaarde ten aanzien van de rechtsvorm strekt ertoe dat in elk geval is voorzien in een aantal elementaire juridische aspecten van de fondsorganisatie.

Het gaat hier steeds om zogenaamde closed end funds, dat wil zeggen fondsen die alleen investeringen doen overeenkomstig de Seed Capital Technostarters. Zonder een dergelijke beperking zou het fonds participaties met en zonder overheidsbijdrage in portefeuille kunnen hebben, hetgeen zou nopen tot een reeks van administratieve maatregelen om financiële transparantie te waarborgen.

Het is niet eenvoudig te beoordelen of een fonds daadwerkelijk in staat is goede investeringen in technostarters te doen. Het is ook niet mogelijk zekerheden op dit vlak te creëren. Wel is het mogelijk te beoordelen of het fonds dat een lening vraagt, voldoet aan enkele wezenlijke karakteristieken ten aanzien van het fonds en de fondspartijen, het fondsbeheer en het participatiebeleid. De opzet van het fonds moet, zoals blijkt uit onder meer de statuten, transparant te zijn; er moeten geen indicaties zijn dat fondspartijen niet betrouwbaar zijn. Het fondsmanagement moet beschikken over relevante ervaring, deskundigheid en netwerk, zowel voor het verkrijgen, beheren en afstoten van participaties als voor het begeleiden van

de betreffende technostarters. Het participatiebeleid dient in een fondsplan te worden neergelegd. Daarbij gaat het onder meer om:

- de doelgroep waarin het fonds wil investeren: het technologische terrein van deze technostarters, hun levensfase en geografische focus;
- de investeringsstrategie: hoe worden technostarters benaderd en na een investeringsbeslissing begeleid;
- de mate waarin naast aandelenkapitaal achtergestelde leningen worden verstrekt;
- de exit-strategie;
- de opzet en kosten van het fondsbeheer;
- en de waarborgen voor een behoorlijke handelwijze.

Het plan wordt beoordeeld op zijn houdbaarheid en effectiviteit naar de doelgroep toe.

Bijlage 2: Beschrijving CultuurInvest

Sinds eind 2006 beschikt Vlaanderen over een investeringsfonds voor cultuurgebonden activiteiten en ondernemingen. CultuurInvest werd opgericht vanwege het gebrek aan private investeringen in de culturele industrie.

CultuurInvest kan investeren in ondermeer volgende sectoren:

- nieuwe media en computergames
- de audiovisuele sector en digitale vormgeving
- de muziekindustrie en het concertwezen
- design en designermode
- gedrukte media en grafische vormgeving
- uitgeverijen en boekhandels
- musical en podiumkunsten
- distributie binnen de beeldende kunsten

Investeren

CultuurInvest is ondergebracht onder de vleugels van ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) nv. De keuze om CultuurInvest operationeel onder te brengen bij PMV moet de markt duidelijk maken dat het instrument verschilt van het subsidie-instrumentarium zoals dat bestaat bij de administratie Cultuur van het Vlaamse Gewest. CultuurInvest investeert namelijk en verstrekt geen subsidies. Investerings vereisen immers terugbetaling en financieel rendement, subsidies niet.

Fondsgrootte

Het investeringsfonds CultuurInvest beschikt over 21,5 miljoen euro. Dat kapitaal werd voor de helft gefinancierd met middelen van PMV en voor de helft opgehaald bij zeven strategische privépartners. Daarvoor werd een obligatielening uitgeschreven met bulletterugbetaling op tien jaar. Het vooropgestelde investeringsritme per jaar ligt op 3,5 miljoen euro.

Doelstelling

Het fonds zal na twaalf jaar, via eigen investeringen en door het faciliteren van andere investeerders en financiering, een impact hebben op de markt van 100 miljoen euro. Deze doelstelling kan alleen gerealiseerd worden als CultuurInvest opereert als rollend fonds. Dat wil zeggen dat de middelen die geïnvesteerd worden, moeten terugvloeien naar het fonds met rendement.

Zakelijke criteria

Gelet op het investeringskarakter van CultuurInvest is het van groot belang dat er zakelijke criteria gehanteerd worden bij de evaluatie van de dossiers. De basis voor beslissingen ligt daarom eerst en vooral bij een goed onderbouwd businessplan en een competent ondernemersteam. Culturele criteria zijn van belang bij de evaluatie, maar zijn niet doorslaggevend.

Organisatie

CultuurInvest is georganiseerd op drie niveaus:

- het managementteam analyseert de dossiers en bespreekt de businessplannen met de ondernemers. Dit proces is interactief en de duur ervan kan variëren;
- het investeringscomité beslist autonoom om al dan niet te investeren;
- het strategisch comité bewaakt de werking, de grote lijnen, doelstellingen en keuzes van CultuurInvest.

De werking van CultuurInvest is niet gebonden aan vaste tijdschema's en speelt in op de investeringsmogelijkheden die zich aandienen.

Instrumenten

CultuurInvest verstrekt leningen aan, en neemt participaties in ondernemingen. Zo kunnen projecten met beperkte looptijd gefinancierd worden via kortetermijnleningen. Daarnaast kan CultuurInvest achtergestelde leningen verstrekken voor een langere termijn. De leningen worden steeds verstrekt aan ondernemingen, nooit aan natuurlijke personen. CultuurInvest vraagt geen persoonlijke borgens aan de ondernemers waardoor het instrument duidelijk verschilt van een bancaire lening. Naast leningen kan CultuurInvest participeren in het kapitaal van de ondernemingen. Dat kan echter alleen via kapitaalsverhogingen. Beide financieringsinstrumenten zijn erop gericht om meer financiële armslag te verlenen aan de culturele ondernemers en zo meer mogelijkheden te creëren.

Europese aanmelding

Vooraleer CultuurInvest te lanceren, is het hele plan voorgelegd aan de Europese Commissie. Deze aanmelding was nodig er voor te zorgen dat CultuurInvest geen oneerlijke concurrentie in de hand zou werken; de markt niet zou verstoren en dat de regio's geen protectionistische instrumenten zouden creëren. CultuurInvest kreeg groen licht van de Europese Commissie.

Strategie

De inhoudelijke strategie van CultuurInvest voor de keuze van projecten en doelondernemingen is hybride. CultuurInvest wil eerst en vooral investeren in ondernemingen die zich bezighouden met de creatie van artistieke producten. Daarnaast wil CultuurInvest ook investeren in de bouwstenen voor cultuur. Dat zijn al de ondersteunende bedrijven en diensten aan artiesten en artistieke projecten. Denk bijvoorbeeld aan ondernemingen die artiesten kunnen bijstaan op juridisch of op zakelijk vlak, ondernemingen die de distributie van het artistiek product kunnen faciliteren, of aan communicatie-instrumenten. De financiering van de bouwstenen hebben als einddoel om het artistieke product zo goed en zakelijk mogelijk tot bij een betalend publiek te brengen.

Financiële impact

De financiële impact van CultuurInvest op de markt omvat zowel de middelen die CultuurInvest zelf investeert als de middelen die andere partijen samen met CultuurInvest besteden. De totale impact van de investeringen van CultuurInvest op de Vlaamse markt bedraagt na twee jaar maar liefst 9,1 miljoen euro. CultuurInvest staat in voor 4,7 miljoen euro en de overige 4,4 miljoen euro wordt ingevuld door banken, andere investeerders of de ondernemers zelf.

Participaties en leningen

CultuurInvest beschikt over twee soorten financiële instrumenten: kapitaalparticipaties en leningen. Voor elke euro kapitaal die CultuurInvest investeert, is een match van één op één noodzakelijk. Dat wil zeggen dat er voor elke euro van CultuurInvest, ook een euro kapitaal is vereist van de ondernemers zelf of van andere financiers, en dat voor minstens het bedrag van de inbreng van CultuurInvest. Deze verplichting werd opgelegd door Europa voor het instrument kapitaal. CultuurInvest heeft al voor 1,3 miljoen euro geïnvesteerd in kapitaal. CultuurInvest investeerde 2,6 miljoen euro in de vorm van leningen. Daarbij is – in tegenstelling tot bij kapitaalparticipaties – geen match noodzakelijk voor hetzelfde bedrag. CultuurInvest probeert wel steeds om ook met banken en andere partijen aan tafel te zitten om een zo gezond mogelijke financieringsmix te verkrijgen voor de onderneming.

Resultaten na twee jaar CultuurInvest

Tijdens de eerste twee jaar kreeg CultuurInvest 190 dossiers aangemeld en nam het investeringscomité 33 investeringsbeslissingen. De dossiers zitten gespreid over de verschillende culturele sectoren heen. Ondertussen zijn ook de eerste terugbetalingen van de leningen een feit. Het fonds is dus aan het "rollen".